

ВІДГУК
офіційного опонента
доктора економічних наук, доцента
Колещука Ореста Ярославовича
на дисертаційну роботу Шепеленко Світлани Миколаївни на тему
«Управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах
глобалізаційних трансформацій», подану на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та
управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Вивчення матеріалів дисертаційної роботи Шепеленко Світлани Миколаївни на тему «Управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій», автореферату, а також опублікованих праць за темою цієї роботи дає змогу надати загальну оцінку проведеному дисертантом дослідженню.

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковою тематикою

Підвищення ефективності функціонування вітчизняних підприємств потребує їх переходу на інвестиційно-інноваційну модель економічного розвитку. Проте, на теперішній час багато суб'єктів господарювання не застосовують таку модель у своїй господарській діяльності. Причини цього явища є різноманітними. Зокрема, до них належать відсутність у підприємств необхідних фінансових ресурсів, недостатня купівельна спроможність потенційних споживачів інноваційної продукції, низький рівень державного сприяння інвестиційно-інноваційній діяльності тощо. Однак, серед причин недостатніх обсягів цієї діяльності у багатьох підприємств України слід назвати також і відсутність у їх власників та менеджерів належних вмінь щодо стратегічного управління інноваційністю суб'єктів господарювання. Своєю чергою, ця відсутність значною мірою обумовлена тим, що вітчизняна та зарубіжна економічна наука на теперішній час ще не вирішила повністю проблему розроблення методологічних засад та дієвих механізмів такого управління. Тому дослідження, виконане Шепеленко Світланою Миколаївною, зосереджене на розв'язанні цієї актуальної проблеми, має вагомое значення та відповідає нагальним вимогам сучасної економічної науки і практичної діяльності підприємств.

Актуальність виконаного дослідження підтверджується також і тим, що його

матеріали було застосовано при розробленні низки науково-дослідних тем ННІ «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, зокрема: «Трансформаційні процеси соціально-економічних систем в умовах невизначеності» (номер державної реєстрації: 0123U103888); «Управління розвитком бізнес-структур в умовах макроекономічної нестабільності» (номер державної реєстрації: 0123U103889); «Менеджмент та публічне управління: концептуальні засади формування та перспективи реалізації в Україні» (номер державної реєстрації № 0119U103139), «Вплив глобалізаційних викликів на розвиток вітчизняного підприємництва в умовах нестабільності» (номер державної реєстрації № 0124U000155), що свідчить про зв'язок із науковими програмами та темами.

Ступінь достовірності та обґрунтованості наукових положень, висновків та результатів дисертаційної роботи

Автор аргументовано та чітко відповідно до виділених ним об'єкта та предмета дослідження поставила його мету, яка полягає у розробленні та науковому обґрунтуванні теоретико-методологічних положень і практичних підходів до управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних змін та сформулювала комплекс завдань, виконання яких забезпечило досягнення поставленої мети. Завдання дослідження тісно узгоджуються з новизною отриманих результатів, що підкреслює унікальність запропонованих автором підходів до їх розв'язання. Наукові положення, висновки та результати досліджень, отримані Шепеленко С. М., є достовірними і належним чином обґрунтованими. Це підтверджується застосуванням широкого спектра сучасних наукових методів пізнання, таких як абстрактно-логічний, методи теоретичного узагальнення, системного та ретроспективного аналізу, аналізу і синтезу, таксономії, фінансово-економічного та статистичного аналізу, кореляційно-регресійного аналізу, кластеризації, екстраполяції, графічного аналізу тощо. Крім того, достовірність результатів зумовлена ґрунтовним опрацюванням значного масиву наукових праць вітчизняних і зарубіжних авторів, використанням офіційних статистичних матеріалів та опрацюванням великого обсягу звітних даних українських підприємств.

Достовірність та практична значущість отриманих результатів підтверджується також їх успішною апробацією та впровадженням у діяльність низки вітчизняних підприємств, що свідчить про високу ефективність запропонованих науково-практичних рекомендацій.

Належний рівень обґрунтованості наукових положень, висновків та результатів дисертаційної роботи Шепеленко С. М. забезпечено чіткою структурою викладення матеріалу, його логічною підпорядкованістю поставленій меті та завданням дослідження, а також комплексним підходом до аналізу досліджуваної проблематики.

У першому розділі дисертаційної роботи «Теоретичні засади управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій» проведено ґрунтовний аналіз детермінантів успішного соціально-економічного розвитку підприємств (п. 1.1); розроблено науково-теоретичний підхід щодо формування соціально - онтологічних основ сучасних процесів глобалізації (п. 1.2); розвинуто фундаментальні основи формування категоріально-понятійного апарату управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій (п. 1.3); запропоновано фундаментальні категоріальні аспекти інтелектуального потенціалу підприємства в умовах глобалізаційної трансформації (п. 1.3); здійснено порівняльну характеристику працівників за рівнем щастя (п. 1.3).

У другому розділі «Методологічні аспекти управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій» автором проведено глибоке дослідження впливу процесу глобалізації на розвиток інтелектуального потенціалу підприємства (п. 2.1); сформовано напрямки розвитку інтелектуального потенціалу на підприємствах макро-, мезо- та мікрорівнях (п. 2.1); сформовано методологію управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій (п. 2.2); визначено сутнісні характеристики базових принципів оцінки інтелектуального потенціалу та використання моделей, які дозволяють оцінити стан інтелектуальних ресурсів і їх вплив на успішність бізнесу (п. 2.3).

У третьому розділі «Економіко-аналітичні основи діагностики інтелектуального потенціалу підприємств» автором досліджено головні тенденції розвитку промислових підприємств, наведено основні напрями забезпечення енергоефективності на українських підприємствах (п. 3.1); вдосконалено практично- методичне забезпечення оцінювання рівня розвитку інноваційної рефлексії промислових підприємств шляхом розроблення алгоритму науково-практичного підходу для оцінки ефективності інноваційної рефлексії промислових підприємств як основи для формування стратегічного розвитку (п. 3.2); проаналізовано ступінь інноваційної рефлексії як чутливого індикативного показника активізації та використання інтелектуального потенціалу підприємств (п.3.2); розроблено науково-практичний підхід до визначення взаємозв'язку інтелектуального капіталу та інноваційного клімату промислового підприємства (п.

3.3); отримано статистично достовірну модель оцінювання впливу факторів на інноваційний клімат промислових підприємств (п. 3.3).

У четвертому розділі «Ефективність системи управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій» автором за результатами проведеного дослідження розроблено науково-практичний підхід до оцінювання потенційного ефекту від управління процесом інтелектуалізації підприємств шляхом удосконалення корпоративної культури (п. 4.1); за результатами комплексного підходу та проведеного дослідження запропоновано інтегрований адхократичний механізм управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій, який ґрунтується на принципах адхократії, що забезпечують можливість кожному працівнику, який виконує визначену роль у межах підприємства, ефективно адаптуватися до гнучкої організаційної структури (п.4.2); розроблено модель становлення соціальної політики підприємства як ключової основи для розвитку його інтелектуального потенціалу (п. 4.3), наведено життєвий цикл та основні характеристики інтелектуального потенціалу (п. 4.3); запропоновано науково-практичний підхід до обґрунтування мотиваційних шляхів розвитку евдемонізму персоналу на підприємствах (п. 4.4).

У п'ятому розділі «Концептуальні основи управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій» автором вперше розроблено багатофакторний підхід до визначення стратегічних пріоритетів управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних змін. (п. 5.1); розроблено науково-практичний підхід до формування траєкторій розвитку інтелектуального потенціалу підприємств, що базується на моделюванні ключових показників його розвитку, враховуючи кластеризацію підприємств та управління інноваційністю інтелектуального потенціалу, з акцентом на генерування позитивних ефектів від формалізації соціально-економічних і фінансових характеристик (п. 5.2); створено концепцію інтроспекції інтелектуального потенціалу в умовах глобалізаційних змін, яка спирається на моделювання та впровадження результатів гармонійного поєднання збалансованих показників якісного і кількісного вимірювання потенційних можливостей розвитку підприємств, інтегруючи інтенсивні процеси глобальної цифровізації та систематично-гнучкі трансформації управлінських процесів (5.3); розроблено технологію ендогенного зростання, яка слугує ключовою основою для стратегічного розвитку вітчизняних промислових підприємств, яка орієнтована на визначення інноваційно-цифрових аспектів їхньої еволюції як інтегрованої соціально-економічної системи, трансформація якої відбувається під впливом суттєвих змін у концептуальних засадах сучасної індустріальної парадигми, зокрема переходу до

моделей Індустрії 4.0 та Індустрії 5.0.

Дисертаційна робота характеризується чіткою структурою, логічною послідовністю викладення матеріалу та завершеністю. Вона виконана у сучасному науковому стилі й доповнена достатньою кількістю таблиць та ілюстративних матеріалів.

Наукові положення, висновки, рекомендації та пропозиції, сформульовані у дисертаційній роботі, мають високий рівень обґрунтованості, що підтверджується використанням сучасних наукових підходів, аналізом широкого спектра вітчизняних і зарубіжних джерел, а також застосуванням таких інструментів, як економіко-математичне моделювання, імітаційні методи, кластерний аналіз та інші методологічні засоби.

Достовірність отриманих результатів і розроблених наукових підходів підтверджується їх успішною апробацією на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, публікаціями у фахових спеціалізованих наукових виданнях, а також впровадженням основних положень у навчальний процес і практичну діяльність підприємств.

Наукова новизна положень, сформульованих в дисертаційній роботі та їх практичне значення

Наукова новизна, викладена в дисертаційній роботі, відзначається системністю, чіткою структурованістю та логічною послідовністю. Науковий доробок Шепеленко С. М. становить значний перелік результатів:

- запропоновано методологію управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій. Ця методологія базується на аналізі та систематизації наукових гіпотез, що стосуються історико-філософських поглядів на феномен синергетичної еволюції інтелектуального потенціалу. Основою підходу є врахування різних фаз його розвитку — від порядку (стабільності, гомеостазу) до хаосу (криз, небезпек), що формуються під впливом внутрішнього та зовнішнього середовища через призму теорії спіральної динаміки (с. 102 - 121);

- розроблено адхократичний інтегрований механізм управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій, що базується на поєднанні принципів адхократії та формалізації індексу людського щастя, реалізованого через вплив функціональних складових, таких як корпоративна культура, емоційно-психологічний стан, стресостійкість, резильєнтність, комунікативність, професійна самореалізація та самоефективність. Механізм спрямований на забезпечення стійкості адаптивно-гнучкого

функціонування підприємств, стимулювання їх інноваційно-креативного потенціалу, що створює основу для ретроспективно-стратегічного розвитку соціально-економічних систем в умовах глобалізації (с. 220 - 232);

- розроблено концепцію інтроспекції інтелектуального потенціалу підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій. Вона базується на моделюванні та впровадженні результатів синхронного поєднання збалансованої системи якісних і кількісних показників оцінки потенційних можливостей розвитку підприємств, а також на врахуванні інтенсивних процесів глобальної цифровізації. Концепція враховує системно-послідовні та адаптивно-гнучкі управлінські процеси, спрямовані на формування когнітивної здатності до аналізу, розуміння та вирішення проблем. Це забезпечує генерацію інноваційно-креативних ідей, створення ефективних управлінських рішень і сприяє підвищенню ефективності й інноваційності адаптивного розвитку підприємств (с. 356 - 365);

- запропоновано технологію ендогенного зростання як основу для детермінантного розвитку вітчизняних промислових підприємств. Ця технологія базується на визначенні інноваційно-цифрових аспектів їх еволюції як соціально-економічної системи, що формується під впливом радикальних змін у постулатах індустріальної парадигми (Індустрія 4.0 та Індустрія 5.0). Зазначені зміни трансформують економічну структуру, створюючи комбінаторні переваги економічного, екологічного, соціального та корпоративного характеру відповідно до принципів сталого розвитку. Технологія також виступає основою для формування стратегічної стійкості підприємств у контексті глобальної невизначеності, враховуючи вплив ризиків різної природи та походження (с. 369 - 384).

Важливим аспектом наукової новизни роботи є результати дисертанта, що вдосконалюють існуючі на сьогодні наукові положення, зокрема:

- фундаментальні основи формування категоріально-понятійного апарату управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій. Вони базуються на системному поєднанні ключових дефініцій («управління», «інтелект», «потенціал», «глобалізація», «трансформація» тощо) та їх семантичному зв'язку, що враховує динаміку філософсько-наукових поглядів. Це дозволило визначити сутність поняття «управління інтелектуальним потенціалом підприємств» і створити основу для генерування, накопичення та використання інтелектуальних активів через інновації, адаптивно-гнучкі механізми та врахування сучасних змін на ринку праці (с. 287 – 300);

- науково-практичний підхід до формування системи мотивації процесів інтелектуалізації, заснований на активізації евдемонізму людського потенціалу підприємств. Підхід ґрунтується на поєднанні базових принципів мотивації та

ефекті евдемонізму як соціально-економічного феномена, встановлюючи зв'язок між тенденціями розвитку підприємств і впливом глобалізаційних трансформацій, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємств завдяки розвитку їх інтелектуального потенціалу (с. 271 – 280);

- стратегію управління інтелектуальним потенціалом підприємств на основі мультифакторного підходу, яка базується на принципах системології, поєднанні структурно-функціональних зв'язків та ієрархізації стратегічних і тактичних цілей з урахуванням потенціалу підприємств і парадигми накопичення знань. Стратегія охоплює індивідуальний, груповий та контекстний рівні соціальної агрегації, сприяючи формуванню креативності й абстрактного мислення для реалізації комбінованих сценаріїв стратегічного розвитку підприємств (с. 286 – 300);

Значну увагу заслуговують положення дисертаційної роботи Шепеленко С. М., які відзначаються високим рівнем наукової новизни та представляють подальший розвиток існуючих на сьогодні наукових положень:

- науково-теоретичний підхід до формування соціально-онтологічних основ сучасних глобалізаційних процесів, що відрізняється від існуючих систематизацією функціональних ознак модернізації, еволюції, диференціації та раціоналізації сучасного суспільства. Він базується на осмисленні концептуалізації соціально-економічних змін, зумовлених багатовекторним процесом глобалізації як мегатренду, який стимулює циклічні фундаментальні зміни соціально-економічного характеру. Підхід враховує соціокультурні зрушення, формування нової парадигми розвитку та вплив перманентних загроз, ризиків, конфліктів і протиріч, що впливають на генерування інноваційних тенденцій у управлінні підприємствами (с. 57 - 61);

- методичні аспекти оцінювання інтелектуального потенціалу підприємства, які відрізняються від існуючих інтеграцією методів, моделей, інструментів та засобів для науково-практичної імплементації оцінки показників. Вони забезпечують систематичний і об'єктивний аналіз складових інтелектуального потенціалу та дозволяють встановити комунікаційні зв'язки для інтеграції аналітичної частини діагностичного інструментарію у бізнес-стратегію підприємства, що сприяє визначенню пріоритетів і прийняттю ефективних управлінських рішень, адаптованих до викликів глобалізаційних трансформацій (с. 122 – 132);

- науково-практичний підхід до оцінки рівня інтелектуального потенціалу, який відрізняється від існуючих комплексною реалізацією взаємопов'язаних етапів оцінювання та визначенням інтегральної оцінки показників інноваційної рефлексії підприємств і їх якісних характеристик. Цей підхід формує основу для створення ефективної системи управління інтелектуальним потенціалом промислових

підприємств. Він акцентує увагу на сучасних тенденціях, орієнтованих на прикладні та інноваційні дослідження, підвищення їхньої комерційної, наукової і практичної значущості, а також на посиленні співпраці між наукою, державою та промисловістю (с. 158 - 166);

- науково-практичний підхід до оцінки потенційного ефекту від розвитку процесу інтелектуалізації підприємств через управління корпоративною культурою. На відміну від існуючих підходів, він базується на оцінці рівня впливу корпоративної культури на активізацію процесів інтелектуалізації персоналу, що дає змогу визначити значущість ключових факторів і ранжувати їх за функціональним впливом на зміну типу корпоративної культури та її діагностичного профілю. Це дозволяє трансформувати стандарти корпоративного управління інтелектуальним потенціалом підприємств, сприяючи підвищенню їх конкурентоспроможності та адаптації до змін у структурі багаторівневої системи управління (с. 193 – 201);

- модель формування соціальної політики як основи управління інтелектуальним потенціалом підприємств. На відміну від існуючих підходів, вона базується на оцінці позитивного або негативного приросту економічного ефекту від діяльності підприємств, використовуючи багатофакторну лінійну модель для визначення синергетичного ефекту соціально-економічного розвитку. Ця модель створює основу для розробки заходів із залучення інвестиційних ресурсів, зниження операційних витрат і аналізу потенційних синергетичних ефектів у процесі стратегічного планування розвитку інтелектуального потенціалу підприємств в умовах глобалізації економіки (с. 234 – 243);

- науково-практичний підхід до формування траєкторій розвитку інтелектуального потенціалу підприємств, який відрізняється від існуючих моделюванням ключових показників ефективності діяльності підприємств у межах кластеризації. Підхід акцентує увагу на генеруванні позитивних ефектів від формалізації соціально-економічних і фінансових параметрів, що слугують основою для оцінки результативності. Це сприяє визначенню напрямків залучення інвестицій у розвиток кадрово-інтелектуального ресурсу, створюючи сприятливе середовище функціонування, яке забезпечує гнучкість і стійкість підприємств в умовах глобалізаційної невизначеності (с. 312 – 319).

Високий рівень наукової новизни результатів дисертаційної роботи Шепеленко С. М. свідчить про її здатність здійснювати продуктивні наукові дослідження та про високий рівень ерудованості в усіх аспектах тематики виконаної дисертації.

Практичне значення отриманих у дисертації результатів полягає у розробленні пропозицій та рекомендацій, які сприяють підвищенню рівня розвитку промислових підприємств. Вони можуть бути використані як у межах окремих підприємств, так і

всіма суб'єктами соціально-економічного розвитку для вирішення практичних завдань у цій сфері. Окремі результати, що містять наукову новизну, були впроваджені в практичну діяльність таких установ і підприємств: Мереф'янська міська рада (довідка про впровадження № 08-24/1845-2-31 від 20.08.2024 р.), ТОВ «ВАДАРТ ГРУП» (довідка про впровадження № 08-72/43 від 27.05.2024 р.), Харківський регіональний фонд підтримки підприємництва Харківської обласної військової адміністрації (довідка про впровадження № 01-25/55 від 10.05.2024 р.), ТОВ «БЄЛ-ОЛЕ» (довідка про впровадження № 135/С-21 від 15.05.2024 р.), Мале державне підприємство «Інститут проблем управління НАН України» (довідка про впровадження № 115/14-25 від 15.07.2024 р.), ТОВ «ІПП «МАШГІДРОПРИВОД»» (довідка про впровадження № 235-01/08 від 25.04.2024 р.), ТОВ «ПРАВЕКС ГРУП» (довідка про впровадження № 45/83 від 20.06.2024 р.), ФОП «Муратов О.В.» (довідка про впровадження № 32/08 від 30.06.2024 р.), ТОВ «СКЛОВОЛОКНО» (довідка про впровадження № 31-24/07 від 18.06.2024 р.), ТОВ «МФ «Константа»» (довідка про впровадження № 144/88-1 від 18.07.2024 р.) та ТОВ «Мереф'янський механічний завод» (довідка про впровадження № 143-24/45-15 від 24.06.2024 р.). Крім того, результати дослідження знайшли застосування в навчальному процесі Української інженерно-педагогічної академії при підготовці магістрів за спеціальністю 073 «Менеджмент». Розробки інтегровані в такі навчальні дисципліни, як «Антикризовий менеджмент», «Корпоративне управління та організаційна культура», «Креативний менеджмент» та «HR-менеджмент» (довідка № 106-38-02 від 22.01.2024 р.). Ці впровадження підтверджують практичну цінність і прикладну значущість отриманих результатів, а також їх потенціал для широкого використання в економічній практиці та освітній діяльності.

Повнота викладених наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях

Основні результати дисертаційного дослідження, висновки та рекомендації опубліковано у 45 наукових працях, серед яких 2 розділи в колективних монографіях, 4 статті в закордонних виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science, 21 стаття у фахових виданнях України та 18 публікацій тез доповідей у збірниках за матеріалами науково-практичних конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 21,37 умовних друкованих аркуша, з яких 19,07 належить здобувачеві особисто. Результати дослідження пройшли апробацію на 18 науково-практичних конференціях, що підкреслює їх вагомe значення для розвитку сучасної науки та практики. Опубліковані результати

та їх обговорення в межах вказаних заходів свідчать про те, що дослідження охоплює важливі проблеми сучасної економічної науки і пропонує ефективні інструменти для вдосконалення управління в умовах глобалізаційних трансформацій.

Ступінь використання матеріалів і висновків кандидатської дисертації

Матеріали та висновки, представлені Шепеленко С. М. у кандидатській дисертації на тему: «Формування в учнів професійно-технічних навчальних закладів готовності до професійного та кар'єрного самовдосконалення», поданій на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, не були використані в її докторській дисертації.

Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації

Дисертаційна робота Шепеленко Світлани Миколаївни на тему: «Управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій» повністю відповідає вимогам академічної доброчесності. У тексті докторської дисертації, а також у наукових працях, що відображають її результати, відсутні будь-які прояви академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації даних, що підтверджується відповідним документом. Ідеї, результати та текстові запозичення з робіт інших авторів коректно оформлені з обов'язковим посиланням на джерела, що гарантує достовірність та етичність виконаного дослідження.

Відповідність дисертації профілю спеціальності

Науковий стиль дисертаційної роботи Шепеленко С. М. «Управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій» та її зміст відповідають вимогам наукових праць для здобуття ступеня доктора наук. Зміст та результати дисертації узгоджуються з профілем спеціальності 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» (за видами економічної діяльності).

Дискусійні питання та зауваження щодо положень докторської дисертації

Відзначаючи усі позитивні характеристики, високий рівень обґрунтованості

досліджень, виконаних в дисертації Шепеленко С.М., цілісність та логіку викладу матеріалів, слід зазначити, що дисертаційна робота містить дискусійні положення та певні недоліки, що потребують у процесі захисту:

1. Автор в роботі (параграф 1.1. стор. 52) акцентує увагу на тому, що наукоцентризм відіграє провідну роль у розвитку інтелектуального потенціалу підприємств, що базується на пріоритеті наукових методів, раціонального мислення та емпіричних даних, забезпечуючи підвищення їх конкурентоспроможності і сталого розвитку, з нашої точки зору, доцільно було б більш детально розглянути проблематику наукоцентризму та визначити рівень його впливу на розвиток персоналу підприємств.

2. В дисертації на стор. 56 автор наголошує на тому, що глобалізація спрямовує суспільство до нової парадигми соціально-економічного розвитку, створюючи принципово нові умови для формування та розвитку суспільних відносин, включаючи нові цінності та тенденції взаємодії, доцільно було б більш детально розглянути, які зміни відбулися в напрямі активізації інтелектуального потенціалу підприємств, що є підґрунтям їх ефективного розвитку.

3. В роботі на рис. 1.9. стор. 67-68 виокремлено те, що інтелектуальний потенціал підприємства включає в себе широкий спектр ресурсів, які відображають його здатність генерувати та використовувати знання, ідеї та інновації для досягнення стратегічних цілей. Доцільно було б більш детально обґрунтувати, чому обрано саме три основні компоненти, які впливають на активний розвиток підприємств.

4. Автор на стор. 76 дисертації стверджує, що ефективна система мотивації персоналу повинна бути адаптивною та гнучкою, оскільки потреби та очікування працівників змінюються з часом. Автор наголошує, що на сьогодні однією з причин недосконалості управлінських систем і організаційних структур є нерівноправність учасників трудових відносин і нехтування їхніми людськими потребами. З нашої точки зору, доцільно було б визначити, які важливі аспекти у формуванні ефективної системи управління персоналом на підприємстві мають бути на підприємстві для активізації їх інтелектуального потенціалу.

5. На рис. 2.9 стор. 116-118 дисертації автором розглянуто філософську концепцію «феномену людини» у формуванні інтелектуального потенціалу, яка ґрунтується на еволюційних поглядах та є повністю невивченим унікальним напрямом, з нашої точки зору, доцільно було б більш детально розглянути напрями активізації інтелектуальних можливостей персоналу підприємств для соціально-економічної, політичної, технологічної та інших складових розвитку суспільства.

6. В параграфі 4.1 (стор. 195-199) дисертації автор наголошує на тому, що формування корпоративної культури на підприємстві має значний вплив на процес

інтелектуалізації підприємства. Висока якість корпоративної культури, яка включає ефективне лідерство, відкриті комунікації, безперервне навчання, справедливу систему винагород, підтримку корпоративних традицій та сприятливе робоче середовище, створює основу для розвитку інтелектуального потенціалу. Доцільно було б більш конкретно окреслити, хто саме на підприємстві повинен ініціювати та впроваджувати заходи щодо формування корпоративної культури і залучення працівників до активної участі у процесах генерації нових ідей та знань, що впливає на підвищення конкурентоспроможності підприємств.

7. На рис. 4.32. (с. 274-276) дисертації автор розглядає підходи до побудови ефективної системи мотивації працівників на підприємстві, які впливають на підвищення рівня інтелектуального потенціалу підприємств, але не зазначає, хто саме буде організовувати та контролювати цей процес та які додаткові ресурси для цього необхідно залучати.

8. В дисертації стор. 356-358 автор наголошує на тому, що інтенсивна цифровізація підвищує ризик професійного вигорання працівників та зниження їх значення, з нашої точки зору, доцільно було б проаналізувати, як впровадження нових технологій буде впливати на емоційне та психологічне здоров'я співробітників, та чи буде зберігатися баланс між роботою та особистим життям.

Висловлені зауваження жодним чином не знижують значущості теоретичної та практичної цінності дисертаційної роботи Шепеленко Світлани Миколаївни. Вони не мають принципового характеру і не впливають на загальну позитивну оцінку роботи. Окремі з цих зауважень можуть бути сприйняті як рекомендації для подальшого поглиблення дослідження зазначеної проблематики.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Шепеленко Світлани Миколаївни на тему «Управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій» є самостійним кваліфікаційним науковим дослідженням, що містить нові науково обґрунтовані результати. Основний внесок роботи полягає в розробленні теоретичних, методологічних та науково-практичних основ управління інтелектуальним потенціалом підприємств у контексті глобалізаційних трансформацій. Дисертація підготовлена та оформлена відповідно до чинних нормативних вимог. Дискусійні питання і зауваження, висловлені у відгуку, не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

Таким чином, вищезазначене підтверджує, що дисертаційна робота Шепеленко Світлани Миколаївни на тему «Управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій» за рівнем актуальності, змістом, обсягом проведених досліджень, науковою новизною та

практичною значущістю результатів відповідає вимогам пунктів 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 1197 від 17 листопада 2021 року. Таким чином, автор роботи, Шепеленко Світлана Миколаївна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:
завідувач кафедри економіки підприємства
та інвестицій
Національного університету
«Львівська політехніка» МОН України
доктор економічних наук, доцент

Орест КОЛЕЩУК

Підпис д.е.н., доцента Ореста КОЛЕЩУКА засвідчую:

Вчений секретар
НУ «Львівська політехніка» МОН України
к.т.н., доцент

Роман БРИЛИНСЬКИЙ